

คณะเศรษฐศาสตร์

ในปีการศึกษา ๒๕๑๓

ในการเขียนเรื่องของคณะเศรษฐศาสตร์ในปีการศึกษา นี้ ผมมีความลำบากใจมากกว่าปีก่อน ๆ เพราะต้องเขียนจากต่างประเทศ แท้จริงนักศึกษาน่าจะขอให้อาจารย์ ซึ่งรักษาราชการในตำแหน่งคณบดีเขียนแทน แต่เมื่อนักศึกษาผู้รับผิดชอบในหนังสืออนุสรณ์ปีนี้ ได้ร้องขอมาในเวลากระชั้น ไม่มีโอกาสจะเบี่ยงบ่าย จึงพยายามเขียนให้ได้ความสมบูรณ์เท่าที่จะกระทำได้ โดยหวังว่านักศึกษาจะได้นำไปให้อาจารย์มนตรี บริสุทธิ์ ตรวจสอบ เผื่อจะมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม

รายงานในคณะเราพอจะแยกได้ดังนี้

๑. การศึกษาชั้นปริญญาตรี ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ
๒. การศึกษาชั้นปริญญาโท
๓. การศึกษาชั้นปริญญาโท ภาคภาษาอังกฤษ
๔. งานห้องสมุด
๕. กิจกรรมของนักศึกษา
๖. งานสร้างสมอาจารย์
๗. งานวิจัย

นอกจากนี้ก็มีงานเอกเทศ คือ โครงการบัณฑิตอาสาสมัคร ซึ่งแท้จริงเป็นงานส่วนรวมของมหาวิทยาลัย คณะเศรษฐศาสตร์รับดำเนินงานให้ภายใต้ความกำกับควบคุมของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์จากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินงานของคณะเศรษฐศาสตร์ เท่าที่เป็นมาในระยะ ๒-๓ ปีที่แล้ว เมื่อมีอาจารย์ประจำมากขึ้นพอสมควร ก็คือพยายามให้ผูกพันอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใดน้อยที่สุดที่จะกระทำได้ เราพยายามสร้างระบบตามหลักประชาธิปไตย โดยให้อาจารย์ ข้าราชการ ภารธุการ และนักศึกษา มีส่วนออกความคิด วางแผนงาน และดำเนินกิจการทั้งปกติ และทั้งพัฒนาตลอดไปหมดทุกแขนง ตามระบบนี้ นอกเหนือไปจากคณะกรรมการประจำคณะตามกฎหมายแล้ว เราได้เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งกรรมการกลางชั้นชุดหนึ่ง มีหน้าที่บริหารอำนวยการส่วนร่วมในคณะ และเป็นผู้จัดแบ่งงานในแขนงต่าง ๆ เช่น แขนงพิจารณารับเข้าศึกษา แขนงอำนวยการศึกษา แขนงพิจารณาทุนการศึกษา แขนงช่วยเหลือนักศึกษาทบทวนวิชา แขนงพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีและปริญญาโท แขนงจัดการห้องสมุด แขนงตรวจประเมินผล แขนงวางแผนงานและอาคาร แขนงสวัสดิการ เป็นต้น ส่วนกิจการของนักศึกษานั้น มีอาจารย์ฝ่ายปกครองเป็นที่ศึกษาก็จริง แต่ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้จัดการปกครองกันเอง ตามระบบประชาธิปไตย มีสภานักศึกษา และผู้แทนนักศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยนักศึกษาเอง

การเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าในการดำเนินงานภายในคณะของเราในปีการศึกษา ๒๕๑๓ นี้ พอจะนำมากล่าวได้ดังนี้

๑. คณะเศรษฐศาสตร์ได้เสนอต่อสภามหาวิทยาลัย และ

สภามหาวิทยาลัยได้เห็นชอบด้วย ให้มีผู้แทนอาจารย์ประจำรุ่นอ่อนอาวุโส (คือเป็นอาจารย์ชั้นตรีชั้นโท) เข้าร่วมเป็นกรรมการประจำคณะได้ ๒ คน ผู้แทนที่ว่านี้เลือกตั้งโดยที่ประชุมอาจารย์และข้าราชการธุรการ (คณะกรรมการประจำคณะนี้ กฎหมายระบุให้รับผิดชอบและมีอำนาจในกิจการของคณะ แต่เดิมเรามีแต่อาจารย์และข้าราชการธุรการอาวุโส คือ ชั้นเอกขึ้นไป)

๒. ปีนี้นักศึกษาในคณะเรา ได้เริ่มมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเพื่อบริหาร และพัฒนากิจการของคณะในแขนงต่าง ๆ มากขึ้น เป็นที่หวังว่าผู้แทนนักศึกษาที่ได้เข้ามาทำงานกับอาจารย์และข้าราชการอื่นนั้น จะไม่เสียหายในการเล่าเรียนของตน ถ้าเป็นเช่นนั้นได้ ก็จักขยายขอบเขตการร่วมงานของนักศึกษาออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
๓. จำนวนอาจารย์ประจำได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนหลายคน ซึ่งรวมทั้งอาจารย์ใหม่ และอาจารย์เดิมที่ได้รับทุนไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศกลับมาแล้ว แต่ละคนไม่ว่าใหม่หรือเก่า ได้เริ่มคลุกคลีกับงานของคณะตั้งแต่แรกเริ่ม รู้สึกมีความศรัทธาเพิ่มขึ้นทั้งภายในคณะ ภายในมหาวิทยาลัย และในการประชุมภายนอกมหาวิทยาลัย
๔. อาจารย์ประจำของเราได้เริ่มงานวิจัยกันบ้างแล้ว โดยบางคนยังทำหน้าที่ช่วยอาจารย์ฝรั่งทุนรอกก็เฟลเลอร์วิจัย และบางคนเริ่มวิจัยด้วยตนเอง บางคนก็รับเอางานวิชาการจากภายนอกมหาวิทยาลัยมาช่วยทำ และช่วยวิจัยด้วย การเริ่มมีงานวิจัยนี้ เป็นที่หวังว่าจะกระทำต่อเนื่อง และขยายต่อไปจนภายหลังกลายเป็นงานสำคัญ

ของคณะและมหาวิทยาลัย

๕. ปีนี้เราได้รับงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคารเรียน และที่ทำการของคณะ กรรมการที่รับผิดชอบเรื่องนี้ได้ ดำเนินการวางแผนร่วมกับสถาปนิกโดยเข้มแข็ง
๖. ปีนี้เราได้เริ่มออกจุลสารเศรษฐกิจศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อ สัมพันธ์ระหว่างพวกเราซึ่งมีจำนวนมากขึ้นแล้ว และ หลายคนอยู่ในต่างประเทศ ผมได้ทราบว่าจุลสารนี้เป็น ที่พึงพอใจโดยทั่วไป และอาจจะใช้ประโยชน์ได้ใน การ ตรวจประเมินผลการดำเนินงานของคณะเราได้ด้วยภาย หลัง
๗. งานโครงการบัณฑิตอาสาสมัคร ซึ่งมีอาจารย์จากคณะ ต่าง ๆ ร่วมอำนวยการ โดยมีอาจารย์คณะสังคมสง-เคราะห์ศาสตร์เป็นผู้บริหารนั้น ในปีที่ ๒ นี้ได้ดำเนิน การกำหนดเป็นพิเศษ ได้จัดข้อยกยากและอุปสรรค นานาประการ ทำให้เป็นที่นิยมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายศึกษา-ธิการ และฝ่ายปกครองในชนบทเป็นอันมาก โครงการนี้ เริ่มออกจุลสารเรียกชื่อว่า *ข่าวสารเพื่อนพ้อง* ด้วย ซึ่งเป็น ที่พอใจและเป็นประโยชน์แก่อาสาสมัคร และผมเองด้วย
๘. ผมอาจจะลืมกล่าวถึงเรื่องบางเรื่อง ซึ่งสื่อให้เห็นความ เจริญของคณะเราในรอบปีนี้ แต่เรื่องที่ไม่ควรจะลืมกล่าว ก็คือความเจริญของนักศึกษาของเราในด้านคุณภาพ อันอาจจะวัดได้ด้วยความสำเร็จของเศรษฐกิจศาสตร์ บัณฑิตจากคณะเรา ในการไปรับราชการหรือทำงาน ประกอบอาชีพอย่างอื่น และไปเรียนต่อในต่างประเทศ เท่าที่ผมได้สำรวจด้วยตนเอง ทั้งในประเทศไทยและใน

สหรัฐอเมริกา เศรษฐศาสตร์บัณฑิตของธรรมศาสตร์เรา จะไปสอบแข่งขันเข้าทำงาน ก็สอบได้ดี จะไปเรียนต่อก็เรียนได้สะดวก สำเร็จเร็ว อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต่างประเทศที่มีชื่อเสียงดี พอใจรับเศรษฐศาสตร์บัณฑิตของเรามาก ขอให้ความเจริญในด้านคุณภาพนี้จงมีอยู่ต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง เพราะเป็นเรื่องสำคัญกว่าสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้นในการพัฒนาการศึกษา

เท่าที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะมีผู้ที่ได้นำแต่เรื่องดี ๆ มากล่าวทั้งนั้น ความจริงก็ไม่น่าจะประหลาดอะไร เพราะถ้าเราจะพยายามสำรวจดูว่ามีเรื่องใดบ้างที่เราทำได้เร็วกว่าปีก่อน ๆ ก็คงจะสำรวจไม่พบ แต่ทั้งนี้มิใช่ที่เราจะไม่มีข้อบกพร่อง มิใช่ที่เราจะทำดีกว่านี้มิได้ ก็หาไม่ พวกเราทั้งหลาย อาจารย์ข้าราชการรัฐกรร นักศึกษา ตลอดจนजनคนบตีไม่ควรประมาท ไม่ควรนอนใจ เราจะต้องขวนขวายต่อไป หาความเจริญมาสู่พวกเรา และวิชาการของเราโดยสวัสดิภาพ และไม่หยุดยั้ง

ระบบกรรมการที่เราใช้อยู่ในคณะเศรษฐศาสตร์ เราได้สำเนียงมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า มิใช่ระบบถ่วงงานถ่วงเวลา และมีให้ระบบที่ปิดความรับผิดชอบส่วนบุคคล เยี่ยงการทำงานเป็นคณะกรรมการโดยทั่วไป ที่เรียกว่ากรรมการนั้น ก็เพราะมีผู้ทำงานร่วมกันหลายคน แต่ละคนทำ แต่ละคนแยกแบ่งงานเอาไปทำ เราจะประชุมกันก็เฉพาะต้องการวางหลักการ และเพื่อปรึกษาหารือกันในวิธีทำงาน ข้อที่พึงเป็นคือเน้นกรรมการที่ทำงาน ไม่ใช่กรรมการที่มานั่งพูดคุยกัน

คติที่ว่า การดำเนินงานใดไม่ควรผูกพันอยู่กับบุคคลผู้หนึ่ง

ผู้ใดโดยเฉพาะนั้น ได้นำมาทดลองใช้ในปีนี้ ซึ่งเป็นปีที่คณบดีไม่อยู่ในกรุงเทพฯ เสียเกือบทั้งปี ถ้าข้อความที่ได้เขียนมาข้างต้น เป็นที่รับกันว่าเป็นความจริง ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นประจักษ์แล้วว่า ความเจริญของคณะเรามีได้ขึ้นอยู่กับตัวคณบดีเป็นสำคัญ แต่ขึ้นอยู่กับหลักการที่ดี วิธีการที่ชอบ และขึ้นอยู่กับการที่อาจารย์ ข้าราชการ อธิการ และมวลนักศึกษาต่างมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ต่างคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนไปด้วยดีทุกด้าน ผลของการดำเนินงานปีนี้เป็นที่พอใจของผม เพราะถ้าจะพ้นตำแหน่งคณบดีไปเมื่อใด ก็พ้นไปได้โดยสะดวกตาย แม้จะตายกันอนตาทลับ

ก่อนจบ ใครจะเสนอข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติของอาจารย์ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในระบบประชาธิปไตย สำหรับพวกเราได้พิจารณาดู ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องต้องกันกับผม แต่ใครจะขอให้คิดดู ในระบบประชาธิปไตยนั้นมีผู้กล่าวว่า สถาบันการศึกษาชั้นสูง ควรจะตั้งตนเป็นกลางในทางการเมือง ไม่ฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใดไม่ว่าจะเป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้าน หลักการนี้ผมเห็นชอบด้วยเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาที่มีอยู่ว่าพวกเราแต่ละคนควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะให้สถาบันเป็นกลางไปได้จริง ๆ มีผู้แนะนำว่าพวกเราแต่ละคน เฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ หรืออาจารย์อาวุโส คณบดีหรืออธิการบดี จะต้องไม่เอนเอียง สนับสนุน (หรือค้าน) พรรคใด ๆ จะต้องไม่เอนเอียงสนับสนุน (หรือค้าน) นักการเมืองผู้ใดผู้หนึ่ง ข้อเสนอนี้ชอบด้วยหลักการประชาธิปไตยหรือไม่ ผมเห็นว่า ไม่ชอบด้วยหลักการ เพราะประการแรก การนิ่งเฉยไม่สนับสนุนไม่คัดค้านนั้นเป็นการลำเอียง เพราะเป็นการรับสภาพปัจจุบัน เป็นการสนับสนุนฝ่ายข้างรัฐบาล (ไม่ว่าใครเป็นรัฐบาล) ตลอดกาล ประการที่ ๒ บุคคลแต่ละคนในระบบประชาธิปไตยพึงมีเสรีภาพ

ในการคิด การพูด และการเขียน ตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้แล้ว ยิ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ชั้นผู้ใหญ่ ยิ่งจำเป็นที่จะใช้เสรีภาพนี้ ไม่ใช่ถูกจำกัดเพราะเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ หลักการที่ผมเห็นว่าจะอำนวยความสะดวกให้สถาบันของเราเป็นกลางได้จริง ๆ ในทางการเมือง คือ (๑) เปิดโอกาสให้ทุกคนใช้เสรีภาพได้ในการสนับสนุน (หรือคัดค้าน) ได้ทุกพรรค ภายในขอบเขตแห่งกฎหมายและความชอบธรรม (๒) ความสัมพันธ์ทางงาน เช่น อาจารย์กับศิษย์ อาจารย์กับอาจารย์ ผู้ใหญ่ต่อผู้น้อย จะต้องไม่ถูกกระทบกระเทือนด้วยความแตกต่าง (หรือความเห็นร่วมกัน) ในเชิงคติทางการเมือง และ (๓) ในการสอนอาจารย์จะต้องไม่เลือกสอนแต่ในคติการเมืองที่ตนชอบ โดยกำจัดหรือตเว้นในคติการเมืองฝ่ายตรงข้าม ความคิดเห็นนี้ น่าที่นักศึกษาและอาจารย์จะนำไปอภิปรายกันต่อไป

ผมใครจะเห็นว่า
การศึกษาต้องเริ่มต้นด้วยความสำคัญนักเรียน
และจบลงด้วยความสำคัญนักเรียน
นักเรียนไม่จำเป็นต้องเล่าเรียนเพื่อเห็นแก่ครูหรือแก่โรงเรียน
ไม่ใช่หมั่นเรียนเพื่อชาติ
หรือแม้แต่เพื่อความรุ่งเรืองของวิชาการ
วิชาการนั้นปล่อยให้ไปไปตามยถากรรมได้
ถ้านักเรียนสนใจในวิชาการเพื่อตนเองแล้ว
วิชาการย่อมเจริญรุ่งเรืองได้เอง

